

umen mojster z ozirom na to že lahko pravo zadeli brez škode za eno ali drugo. — Še druga za učitelje krajnskih ljudskih šol prevažna reč, ki so jo sprožili Njih ekscelencija gosp. deželni poglavar, je prišla v temu zboru v prevdarek: naj bi namreč hranilnica iz svojega lastnega premoženja darovala primeren kapital, ki bi se obračal udovam in otrokom umerlih učiteljev v pomoč. Nadjati se je, da po izgledu štajarske hranilnice bo tudi krajnska storila kar bo mogla. Da pa se to določi, bo vzelo vodstvo hranilnice to reč poprej v prevdarek.

Iz Ljubljane. Naj povzamemo tudi iz zбора, ki so ga imeli mestni odborniki 16. dan t. m., važniše sklepe. Na predlog gosp. župana-namestnika je bilo sklenjeno, Njih Veličanstvu prošnjo pokloniti za obstanek deželnega poglavarstva v Ljubljani; — spominek Radecki-tov se ima s primerno slovesnostjo odkriti na sv. Jožefa dan; — terzaška družba, ki se je s zastavljenimi 3000 gold. zavezala gazno osvečavo v Ljubljani napraviti, bo zgubila svojo zastavo, ker ne more mož beseda biti; magistrat se je obernal drugam, da Ljubljana vendar kadaj dobí gazno osvečavo; — pritožba zavoljo Št. Jakobške šole je bila poravnana; ternovska farna šola naj se uravná po dotičnih šolskih postavah; — dvema učiteljema je bil poboljšek iz mestne kase dovoljen; — prošnja protestantske občine, naj bi — gledé na to, da tudi protestantski prebivavci plačujejo za katoliške šole in z vsemi mestnjani vred nosijo mestne bremena — mestna kasa darovala na leto 100 gld. v pripomoč učeniku slovenskega jezika, ki si ga želi tudi nemška protestantska šola *) udinjati za svoje učence, je bila uslišana; — nekterim posestnikom mestnih gostivnic, ki so bile lani z vojaki in vojaškimi konji čez pravično mero obložene, je bilo primerno povračilo dovoljeno.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Ministerski ukaz oklicuje, da tistim, ki so za leto 1860 napovedali, da se hočejo od vojašine odkupiti, je na prosto voljo dano: ali takso do 1. sušca plačati ali pa poprejšno napoved do ravno tega časa preklicati.

— Ne davnej je prišla koroška deputacija na Dunaj, presvitlega cesarja v imenu cele dežele prosit, naj bi se železnica koroška hitro dodelala. Potem so se podali poslanci k gospod ministru dnarstva, ki jim je rekel, da letos se še ne bo móglo dosti storiti, da pa v letu 1862 bo cela železnica iz Marburga v Celovec dodelana.

— Koliko ljudje v našem cesarstvu v maloloterijo dnarja zastavijo, kaže ravnokar na svetlo dani loterijski pregled, iz kterega se vidi, da so leta 1858 vsi vkupaj čez 9 milijonov in 500.000 gold. v loteriji dobili. Ker je mala loterija to leto cesarskim kasam čez 6 milijonov gold. čistega dohodka donesla in loterijnih stroškov v vsem skupaj ni manj bilo kakor 4 milijone, je iz tega očitno, da so ljudje v tem letu okoli 20 milijonov gold. v loterijo zastavili.

*) Ker celó ta na postave naših šol ne tako vezana šola želi slovenščini pravična biti, je le čudno, da v gosp. Waldherr-jevi šoli, za katero veljajo vse cesarske šolske postave, menda še ni k temu spoznanju prišla, da je slovenski jezik jezik deželni in da ga vsak potrebuje, ki v deželi prebiva, — da tedaj ni dosti in da je zoper postavo, ako se v vsakem razredu na teden le ena ura določi za učenje tega jezika! Tudi v gospod Marovi nedeljski šoli, ki je namenjena tukajšnjim štacunarskim učencem, bi bila živa potreba, da bi se fantje vadili slovenskega jezika, da bi znali kramarjem, kakor se spodobi, saj kadaj po domače „rajtenge“ pisati ali jim odgovor na pisma dati, ki se jim pišejo, da se jim naši domači ljudje ne bojo smejali, ako jim pošljejo kakošne križe kraže na deželo ali pa jim odgovorijo v neznanem jeziku.

Vred.

— Poštni imenik kaže, da izhaja letos v našem cesarstvu okoli 284 časnikov, in sicer 90 političnih, 191 pa nepolitičnih.

— Tista novica, da je neki Camerini iz Ferare našem cesarju 60 milij. frankov zapustil, je, kakor „Volksfreund“ piše, prazna; Camerini je zapustil 3 milij. škudov propagandi rimski, in le izpolnjenje te oporoke cesarju izročil.

— Pervo plačilo z 8 milijoni gold. v srebru, ki ga ima Sardinija za odškodnino lombardiškega deržavnega dolga avstrijski vladi plačati, je francozka vlada 10. dan t. m. odrajtala.

— Kakor „Oester. Zeitung“ piše, je komisija, ki vsled cesarjevega povelja na Dunaji prevdarja deržavne stroške in dohodke, s svojim delom že tako deleč, da se sme pričakovati, da bo do konca prihodnjega mesca končala svojo nalogo.

Iz Zagreba. Gledé na veliko revšino na Horvaškem in Slavonskem so cesar po sklepu od 10. dneva t. m. na prošnjo tukajšnjega bana dovolili, naj se v pripomoč najrevnišim 30.000 gold. iz deržavne kase vzame in v posojilo razdeli proti temu, da bojo v 6 letih posojilo deržavni kasi povernili. — 1. maja zadobi v drugih deželah veljavna cesarska gojzdna postava s nekimi premembami tudi v vojaški Granici svojo moč.

Iz Českega. Kakor na Marskem tako bo menda tudi tukaj nehala tarifa mesa in kruha; mestni odborniki v Pragi so predložili deželnemu poglavarstvu ta nasvet.

Iz Linca. Deželni poglavar svari v oklicu te dni razglašenem pred barantijo s srebernim in kuprenim drobižem, ker je slišal, da je ažiotaza s tem dnarjem v nekterih deželah že spet zelo navadna.

Benetke. Novi deželni poglavar vitez Toggenburg je prišel 16. t. m. v naše mesto in bo brez pomude začel prenaradbo deželnih gosposk od konca do kraja, ker je očitno, da kakor je zdaj ne more dalje biti; na laške uradnike se ni povsod zanašati. — Ker so dosihmal vse prizadeve spodletele, novega mestnega župana izvoliti, bo berž ko ne vlada cesarskega komisarja namesto njega izvolila.

Milan 15. febr. Danes popoldne je kralj sardinski prišel z velikim spremstvom v Milan, kjer misli več dni ostati. Pravijo, da se bo tu zdaj nova razdelitev sardinske deržave v 5 dežel z ravno tolikimi glavnimi mesti doveršila. Namesto navadnih veselíc na pustni torek misli neka tukajšnja stranka Benečanom v milovanje veliko černo mašo napraviti, h kateri ima vsak v črnem oblačilu priti. Povabila je poslala tudi v Benetke, Terst in Istrijo.

Turin. 12. dan t. m. je sardinska vlada pogodbo sklenila za 6000 kónj.

Rim. Mnogim Rimcom so ojstre strune, ki jih je francozki general Goyon napel, zelo zoperne; noč in dan hodijo po mestu močne patrole, ponoči so še dvakrat močnejše; vsakega, ki ga srečajo, pozdravljajo kakor v letu 1849, z ojstrim: „qui vive?“ (kdo je?) — Govori se, da je rimska vlada pri nekemu velikemu dnarničarju v Parizu 50 milijonov frankov najela.

Napolitansko. „Vihar, ki grozno pretresa zgornjo in srednjo Italijo, bo javalne Napolitansko zgrabil“ — piše nekdo v „Allg. Ztg.“. „Napolitanec hoče Napolitanec ostati in mu ni mar za vortoglavnost laško; dnarni stan napolitanskega kraljestva je tako srečen, da se nobena dežela ne more meriti z Napolitanskim, in kjer podložni ne plačujejo velikih davkov, tam se vladi ni bati, da bi se vzdignili zoper njo“. — Ali je pa tudi vse res tako?

Francozko. Iz Pariza 15. febr. — Deržavni zbor, ki bi se bil imel že ta mesec tukaj začeti, je odložen do 1. sušca, ker dotistihmal, misli Napoleon, bo v angležkem deržavnem zboru, ki francozko-savojski politiki ni nič prijazen, že gotovo: ali bo minister Palmerston, njegov prijatelj in podpornik, še na čelu angležkega ministra ostal ali

pa bo padel. Ako Palmerston v Londonu zmaga, bo Napoleon vse drugač stopil pred francozki državni zbor, kakor če pade. In zato je odložil zbor do 1. sušca. Okoli Savoje in Nice se suče zdaj najbolj politika francozka; al — kakor smo že rekli — premedeni Napoleon noče na vrat na nos reci: Savoja je moja! Gotovo je nek, da je kralj sardinski pripravljen Savojo in Nice odstopiti Francozom, in tudi Cavour nima nič zoper to, ako le sicer dobro menjo naredi; zato mislijo v Parizu, da do 20. sušca — v spomin ravno tistega dneva, ko je Napoleon I. leta 1815 iz pregnanstva na Elbi sopet v Pariz prišel — bote Savoja in Nica že francozke in mladi princ, ki dozdej še nobenega naslova nima, bo tisti dan prejel ime „grofa nicajskega“. Ako je vse to res — in berž ko ne je to že vse tako narejeno — je čudno slišati, kar je minister Russel 17. dan t. m. angleškemu zboru rekel, namreč: da Napoleon ne bo zastran Savoje in Nice nič storil, za kar bi popred velikih vlad ne poprašal, in da nikoli ne bo na zedinjenje Savoje s francozkim cesarstvom mislil, ako Savojski sami tega ne želé. Ko pa sedaj Švicarji vidijo, da se cesar Napoleon, čeravno še skrivaje, vendar na vso moč poteguje za Savojo, se tudi oni za en kos oglašajo, ker terdijo, da dva njena kantona, to je Faucigny (beri Fosinj) in Chablais (beri Šablé) bi prav za prav se imela Švajci pridružiti, ako se Savoja od Sardinije odcepi, in politiški modrijan Bard si prizadevuje dokazati, da imenovanima savojskima kantonoma dosti bolj kaže, se zvezati s švicarskimi kantoni kakor pa priti pod francozko vladno ali pa še ostati pri Sardinii, ker, če bi se s Švajco zvezala, bi vsako leto 1 milijon frankov davkov manj plačevala kakor v zavezi s Sardinijo, in 2 milijona manj kakor v zavezi francozki, zakaj sardinska in francozka armada imate toliko vojakov, da se tretji del vseh davkov za-nje potrosi; v Švajci pa ni vojakov, in zato ni toliko stroškov in tudi ni potreba toliko davkov; tudi uradnikov je le malo v Švajci, ker soseskine možje brez plačila veliko služb opravljajo; davki, ktere v Švajci odrajujejo, pridejo ljudstvu samemu v prid za šole, ceste, bolnišnice in druge koristne naprave; na Francozkem in Sardinskem pa, kjer je vedno armada na nogah, se obresti davkov za vojsko porabljenih spremené v smodnikov dim, v železo za orožje in v mertviša; veliko davkov pa gré še na sto drugih potrat, ki jih te države imate; in kaj so nasledki tu in tam? V Švajci so imeli leta 1857 12 milijonov frankov premoženja v državljanski kasi, dolgá pa nič; na Francozkem nasproti so leta 1858 imeli 8458 milijonov, na Sardinskem pa 888 milijonov frankov dolgá. Ako tedaj imenovanima kantonoma pride na zbero, pod katero vladno se hočeta podati, se lahko ugane, kam da se bota nagnila, in tako Napoleonu tudi od te strani ne bo tako lahko, jim „srečo“ svoje države posiliti; zato je pa tudi verjetno, da Savojski ne hrepenijo po Napoleonovih orlih tako, kakor nekatere novice glas vzdigujejo. Kako se bo tedaj ta reč izkujala, nobeden ne vé. Možje, ki hočejo Napoleonove namene dobro poznati, terdijo, da po vsaki ceni bo vzel Napoleon Savojo: ali z dovoljenjem angleške vlade, če ostane Palmerston minister, ali zoper voljo angleške vlade in cele Evrope, če Palmerston pade. Veliko vprašanje je vendar: ali bo Evropa vedno hotla tako plesati, kakor ji bo Napoleon godil?

— Sedaj se za gotovo vé, da ne bo nič iz tistih četverih nasvetov, ki jih je za poravnanje laških homatij angleška vlada ponudila velikim vladam; zakaj tudi ruska in pruska vlada jih ne poterдите. Bili so tedaj oni „dobri sveti“ le vešice, ki so začasno migljale na nemirnem političnem obnebj, obetaje svetu mirno spravo. Tudi tisto upanje, ki je za dva tri dni pot našlo v zbegane serca, da je namreč cesar Napoleon nekoliko omečil tisto silo, s katero je terjal od sv. očeta odstop Romagne, je spla-

valo po vodi, odkar je pismo francozkega ministra Thouvenela znano, ki ga je kot odgovor na papeževo pismo do katoliških škofov (encikliko), 12. dan t. m. poslal francozkemu poslancu v Rim. V tem pismu razklada minister „dobrote“, ki jih je francozki cesar od leta 1849 do današnjega dne skazal papeževi vladi, ktere bi že davnej več v Rimu ne bilo, ako bi cesarja Napoleona ne bilo; cesar ni jenjal — pravi omenjeno pismo dalje — sv. očetu dobrih svetov dajati za potrebno vladno naredbo; ker pa Romagne, ki se je zoper njega spuntala, noče iz svojih rok spustiti, naj si sam sebi pripiše, ako se zgodé še „čedalje huje reči“ — to je z drugimi besedami rečeno: francozka vlada ne bo branila, ako se še druge dežele zoper papeža spuntajo. Ko Thouvenelovo pismo dalje papeževi vladi očituje, „da zgolj posvetno reč meša z vero, čeravno večje ali manjše posvetno posestvo nima z vero čisto nič opraviti, sicer bi papeži nekdanji z majhnim posestvom ne bili to kar so sedanji z večjo lastnino“, in še dalje pravi, „da avstrijski cesar Franc I. leta 1814 in kralj napolitanski sta v pogodbi 11. januarja 1814 tudi zmanjšanje papeževe države zahtevala“, pride med drugim še na to sila prederzno besedovanje, da avstrijska vlada je kriva punta v Romagni, ter pravi, da „tisti dan, ko je avstrijska armada zapustila Romagno, se je punt tam začel; ko bi bili Avstrijanci v Romagni ostali kakor so Francozi v Rimu, bi bili lahko zadušili vse ondotne prekucije“. Pa kaj bomo še dalje razkladali, kar to pismo zapopada. Dosti je, pokazati, da se v Parizu ni za sv. očeta nič na bolje obrnilo in da se čedalje bolj spolnujejo brezbožne pravila tiste knjižure „Papež pa kongres“, ki je rekla: „če manj zemlje, večji je vladar“.

Serbija. Z Beligrada. Neke nespodobne vojaške homatije so verlega kneza Miloša primorale, da se je odpovedal višjemu armadnemu poveljstvu.

Zitna cena

v Kranji 13. februarja 1860.

Vagán pšenice domače 5 fl. 80. — banaške 5 fl. 94. — reži 4 fl. 10. — ječmena — fl. — — ovsa 2 fl. 95. — prosa 4 fl. 6. — ajde 3 fl. 60. — koruze 5 fl. 20. — soršice — —

Kursi na Dunaji

18. februarja 1860		v novem denarji.	
Deržavni zajemi ali posojila.		Druge obligacije z lotrijami.	
5% obligacije od leta 1859		Kreditni lozi po g. 100	.g. 102.—
v novem dnar. po 100 g. g.	65.—	4 1/2% Teržaški lozi po 100	„ 127.—
5% nar. posojilo od l. 1854	77.40	5% Donavske parabrod-	
5% metalike	69.25	ske po g. 100	103.—
4 1/2% „	60.50	Knez Esterhazy. po g. 40	„ 84.—
4% „	53.—	Knez Salmove po g. 40	„ 39.—
3% „	41.—	Knez Palfyove po g. 40	„ 39.75
2 1/2% „	35.—	Knez Claryove po g. 40	„ 37.—
1% „	13.25	Knez St. Genoisove po g. 40	„ 36.50
Obligacije zemlišn. odkupa.		Knez Windischgráz. po g. 20	„ 23.—
(po 100 gold.)		Grof Waldsteinove po g. 20	„ 27.—
5% doljno - avstrijske g.	89.—	Grof Keglevičeve po g. 10	„ 16.—
5% ogerske	72.50	Denarji.	
5% horvaške in slavonske	70.75	Cesarske kroneg.	18.18
5% krajske, štajarske,		Cesarski cekini	6.26
koroške, istrijanske	86.—	Napoleoniori (20 frankov)	„ 10.58
Deržavni zajemi z lotrijami		Souvrainiori	18.30
Zajem od leta 1834 po 250	390.—	Ruski imperiali	10.80
„ „ „ 1834 petink.	380.—	Pruski Fridrikiori	11.30
„ „ „ 1839	124.50	Angleški souvrainiori	13.30
„ „ „ 1839 petink.	120.—	Louisiori (nemški)	10.78
4% narodni od leta 1854	108.—	Srebro (ažijo)	31. 1/4
Dohodkine oblig. iz Komo	16.—		